

Leïla Slimani: Kehtolaulu

[PM/31 ADMIN](#)

Vääristynyt tarpeellisuus – PIRJO KANTOJÄRVI (3.10.2018)

Leïla Slimanin *Kehtolaulu* (Wsoy 2018) on pysäyttävä teos ihmisten pahimmista peloista. Marokossa kasvaneen ja Ranskassa asuvan kirjailijan romaani vie lukijan keskelle idyllistä perhearkea, joka hajoaa sirpaleiksi.

Asianajaja Myriam ja musiikkialalla työskentelevä Paul Massén asuvat Pariisissa. Heillä on kaksi lasta, pienoinen Adam ja hieman vanhempi Mila. Koska molemmat vanhemmat haluavat panostaa perheensä lisäksi myös työuriinsa, kotiin otetaan lastenhoitaja Louise. Hänen myötäan elämänlaatu näyttää parantuvan kertaheitolla. Louise huolehtii lasten lisäksi siivoamisesta ja ruoan laitostakin. Täydelliseltä vaikuttava arki ei kuitenkaan kestä ikuisesti, vaan vähitellen kuvaan alkaa tulla säröjä. Tapahtumat vyöryvät eteenpäin sellaisella voimalla, ettei niitä olisi voinut jossitteluista huolimatta, kukaan todella estää.

Työ ja muu elämä sekoittuvat

Olemme onnellisia vasta sitten kun emme enää tarvitse toisiamme, hän ajattelee. Sitten kun voimme elää omaa itsellistä elämäämme, joka ei kuulu muille. Sitten kun olemme vapaita. (Slimani 2018, 44.)

Ihmiset joutuvat kohtaamaan monenlaisia elämänsä liittyviä odotuksia. Joko henkilöt vaativat itse itseltään tiettyjä asioita tai muut asettavat heille odotuksia, jotka pitäisi onnistua täyttämään. Myös henkilöiden omat valinnat voivat johtaa siihen, että tietynlaisen käytöksen oletetaan toistuvan aina. Kaikki edellä mainitut tilanteet rajoittavat toiminnanvapautta. Esimerkiksi vanhempien ja erityisesti äidin tekemiä päätöksiä voidaan jatkuvasti arvioida aivan kuin hyvä elämä ei voisi koostua monista, yhtä aikaa läsnä olevista palasista. Tasapainoilu uran ja kodin välillä ei ole yksinkertaista, eivätkä muiden kommentoinnit sitä ainakaan helpota. Lastensa jättäminen vieraiden ihmisten huolehdittavaksi ei ole yksinkertaista, koska se vaatii luottamista muihin aikuisiin ja heidän kykyynsä kantaa vastuuta.

Myriam oli monta kuukautta teeskennellyt sietävänsä tilannetta. Edes Paulille hän ei ollut kyennyt sanomaan, miten häntä hävetti. Miten hän tunsikuolevansa, kun hänellä ei ollut muuta kerrottavaa kuin lasten hassuttelut

ja marketissa salaa kuullut tuntemattomien ihmisten keskustelut. Myriam torjui vähin erin kaikki päivälliskutsut ja lakkasi vastaamasta ystävien soittoihin. Varsinkin naisia hän varoi, sillä he saattoivat olla todella julmia. (Slimani 2018, 17.)

Myriam on joutunut huomaamaan, ettei kotona lasten kanssa oleminen ole niin idyllistä kuin voisi kuvitella. Hän haluaa elämäänsä muutakin, vaikka huoli Adamista ja Milasta on koko ajan läsnä. Lopulta Myriam päättää ottaa vastaan hänelle tarjotun paikan asianajajana, vaikkakin se vaati arjen järjestelemistä uusiksi ja vieraan ihmisen päästämistä heidän kotiinsa.

Joitakin päiviä aikaisemmin, kun Myriam oli puhunut etsinnöistään ystävänsä Emman kanssa, tämä oli moittinut omien poikiensa hoitajaa. »Hoitajalla itsellään on kaksi poikaa Ranskassa, ja sen takia hän ei voi koskaan jäädä myöhempään eikä tulla iltavahdiksi. Tosi hankalaa. Ota se huomioon, kun haastattelet heitä. Jos naisella on omia lapsia, niiden on parasta olla hänen kotimaassaan.» (Slimani 2018, 12.)

Lastenhoitajan arki on täynnä valintoja ja luopumista. Vastuullisen työnsä lisäksi jokaisella on myös oma yksityinen elämänsä, jossa pitäisi pystyä olemaan läsnä. Kaikkien lastenhoitajien tarina ansaitsisi tulla kuulluksi. Työnantajan ja työntekijän rooleihin jähmettyminen voi kuitenkin vaikeuttaa kohtaamista ja elämäntarinoiden jakamista.

Louisen kautta lukija pääsee sisälle odotusten ja niiden ennakkoinnin, aidon auttamisen halun ja itsensä tarpeelliseksi tekemisen kierteeseen. Vaikka lastenhoitaja on tärkeä osa arkea ja lasten elämää, vaikka hän tuntee kodin ja sen asukkaat todella hyvin, hän ei sittenkään ole välttämättä osa perhettä. Perheeseen kuulumisen ja sen ulkopuolelle jäämisen välinen rajapinta on jatkuvassa muutoksessa, kun Myriam ja Paul sekä Louise etsivät omia paikkojaan tässä asetelmassa.

Mitä pidemmälle viikot kuluvat, sitä etevämmin Louise tekee itsensä sekä näkymättömäksi että välttämättömäksi. Myriam ei enää soita hänelle ilmoittaakseen myöhästymisistään, eikä Mila enää kysele, milloin äiti tulee. Louise on läsnä ja kannattelee haurasta rakennelmaa. Myriam antautuu hoivattavaksi. Hän luovuttaa joka päivä lisää tehtäviä Louiseille, mistä tämä on kiitollinen. (Slimani 2018, 59.)

Joskus ihmisistä voi tulla toisilleen välttämättömiä, vaikka he eivät todella tunne toisiaan. Tällaisessa tilanteessa sanomatta jääneet asiat voivat hiljalleen kasaantua ja hyvääkin tarkoittavat eleet muuttua joksikin muuksi. Riippuvuussuhteet voivat muodostua niin tiiviiksi, että niistä irrottautuminen voi tuntua mahdottomalta, vaikka tilanteeseen liittyvät ongelmat olisivat näkyvillä. Pelko muutoksesta, menetyksistä sekä arjen hallinnan hajoamisesta vaikuttavat valintoihin ja sitä kautta muihin ihmisiin. Henkilöiden

vallankäyttötavat voivat ilmetä eri tavoin, mikä tekee jokaisesta heistä omalla tavallaan uhreja. He ovat kaikki jääneet ansaan, eikä voittajia ole.

Romaanin ihmiskohtalot saavatkin pohtimaan, kuinka paljon henkilöt voivat omilla valinnoillaan vaikuttaa arkeensa ja kuinka paljon kyse on muiden tekemistä päätöksistä, joiden seurauksia on hankalaa ennakoida. Jälkimmäisen ollessa kyseessä henkilö voi kokea ajautuvansa vain tilanteesta toiseen ilman, että pystyy itse muuttamaan elämänsä suuntaa. Ihmisten elämäntarinat voivat sisältää useita sellaisia palasia, jotka toisiinsa yhdistettynä voivat johtaa kaikkien kannalta surulliseen loppuratkaisuun.

Ihmisten valta toistensa kohtaloihin

Lukijalle ei anneta mahdollisuutta hiljalleen sopeutua tulevaan, sillä *Kehtolaulu* heittää hänet heti keskelle tapahtumia. Tämän seurauksena teoksen tunnelma on hypnoottinen. Lukija tietää suurin piirtein, mitä tulee tapahtumaan ja joutuu seuraamaan sivusta, miten tilanteet kehittyvät. Mitä pidemmälle tarina etenee, sitä enemmän kerroksia siitä löytyy ja samalla henkilöt saavat uusia sävyjä. Tapahtumia lähestytäänkin usean eri henkilön ja ajan kautta. Syitä ja seurauksia ei selitetä puhki, vaan tietoa annetaan juuri sen verran, että tarinasta alkaa muodostua kokonainen kuva.

Teos käsittelee tärkeitä yhteiskunnallisia aiheita kuten vanhemmuuden ja töiden yhteensovittamista, lasten hyvinvointia, taloudellisia ongelmia, yksinäisyyttä, syrjäytymistä ja ulkopuolisuuden kokemusta sekä kaikkia niitä vaatimuksia, joita jatkuvasti asetetaan ihmisille eri tahoilta. Näiden lisäksi romaanissa tuodaan esille myös ihmisten eriarvoista kohtelua muun muassa varallisuuden sekä taustan vuoksi. Slimani kuvaa tilanteita, joissa ilmenee syrjintää, rasismia ja nöyryytystä sekä siten valtasuhteiden hyödyntämistä. Hän ei osoittele ongelmia, vaan laittaa henkilöt keskelle sellaisia ympäristöjä ja tapahtumia, joissa ne tulevat näkyville.

Lauseet ovat täynnä uhkaa tulevasta, mitä korostaa vielä se tapa, jolla romaani alkaa. Jännitteitä riittää, mikä näkyy esimerkiksi siinä, miten vaikeaa henkilöiden on todella kohdata ja ymmärtää toisiaan. Teoksen juoni täyttääkin takakannessa mainitun lupauksen psykologisesta trilleristä. Jouduin pitämään ensimmäisen lukukerran aikana lyhyitä taukoja, jotta pääsin hetkeksi pinnalle tekstin keskeltä, sillä tarina vie mukanaan. Se on sekä tyylinä että sisältönsä puolesta huolellisesti luotu kokonaisuus. Erityisesti päähenkilöt ovat hyvin rakennettuja. Heitä tekisi mieli ravistella hereille ja auttaa pääsemään pois siitä umpikujasta, jonne he ovat ajautumassa.

Slimanin *Kehtolaulu* on ihmiseloa tarkasti viiltävä teos, joka paljastaa, miten pimeys voi hiljalleen lipua tavallisen elämän keskelle.

Leïla Slimani: *Kehtolaulu (Chanson douce)* Suom. Lotta Toivanen. Wsoy 2018. 237 s.

Pirjo Kantojärvi on kirjoittamisen maisteri Jyväskylän yliopistosta, hän asuu Torniossa.